ชุดฝึกที่ ๘ คำประสม

คำประสม

คำประสม หมายถึง คำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมารวมกัน เพื่อให้เกิดคำใหม่ เช่น แม่ กับ น้ำ เป็น แม่น้ำ

ลักษณะของคำประสม มีดังนี้

๑. คำประสมที่มีความหมายคล้ายคำเดิม

เตา + ไฟ → เตาไฟ

น้ำ + แข็ง → น้ำแข็ง

๒. คำประสมที่มีความหมายต่างไปจากเดิม

ผี + เสื้อ → ผีเสื้อ

อา + หาร → อาหาร

๓. คำประสมที่มีความหมายเหมือนคำเดิม

ถ้วย + ชาม → ถ้วยชาม

คัด + เลือก → คัดเลือก

๔. คำประสมที่ใช้คำเดิม จะมีความหมายต่างไปเล็กน้อย

จริง + จริง → จริงๆ

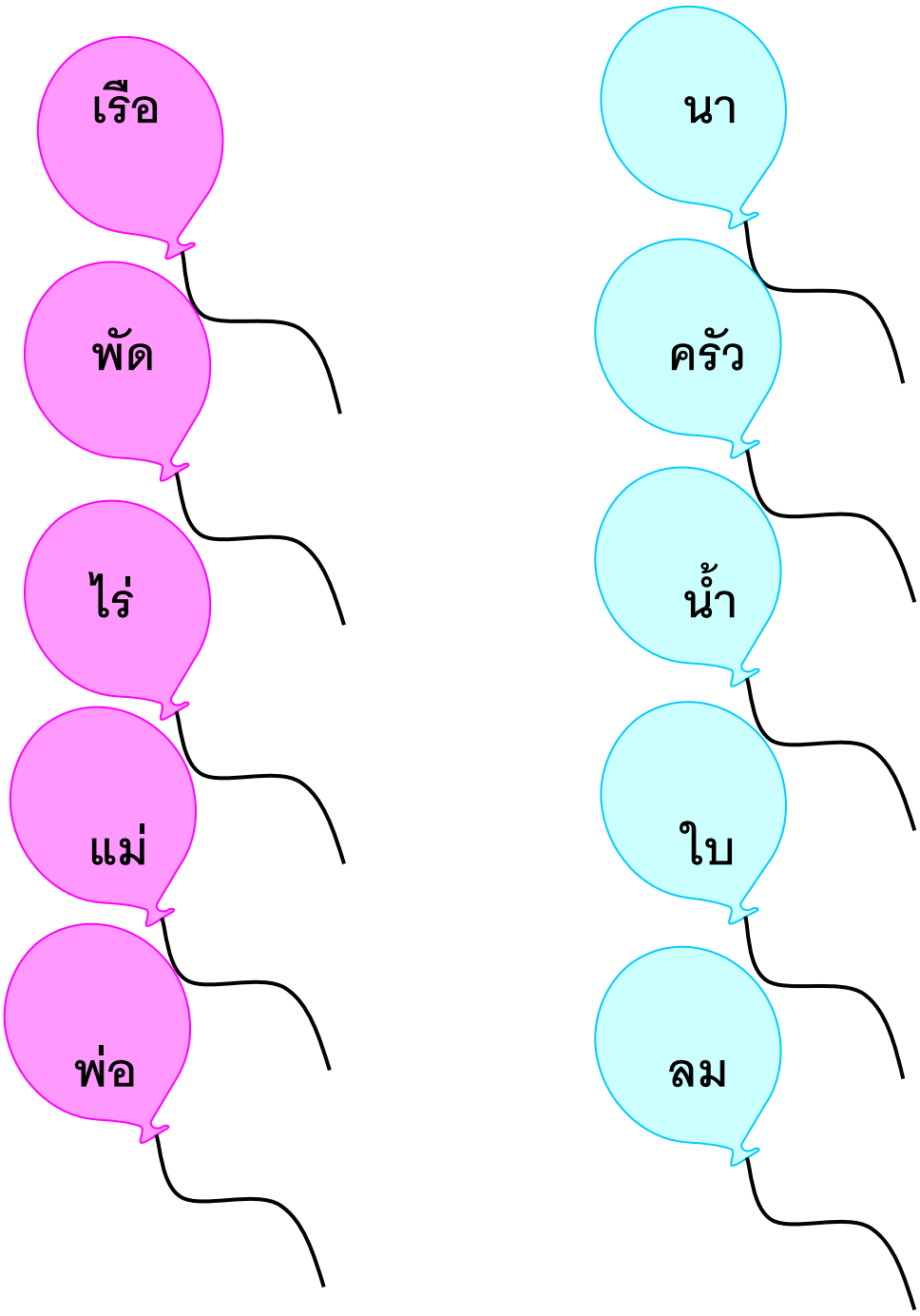
ดำ + ดำ → ดำๆ

๕. คำประสมที่เป็นคำย่อมาจากคำที่มีใจความมาก มักมีคำว่า การ ความ ชาว ผู้ ช่าง ฯลฯ

นัก + เรียน → นักเรียน

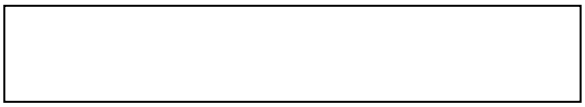
ชาว + นา → ชาวนา

กิจกรรมที่ ๑ ลากเส้นโยงคำให้เป็นคำประสมแล้วฝึกอ่าน

กิจกรรมที่ ๒ ตอบปริศนาคำทายเป็นคำประสม

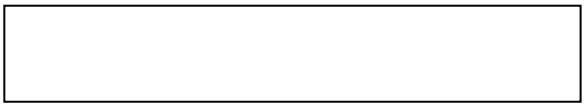
๑. คำหน้าเป็นผู้ให้กำเนิด คำหลังเกิดเป็นของเหลว

๒. คำหน้าใช้เวลาร้อน คำหลังโชยมาอ่อน ๆ เย็นสบาย

๓. คำหน้าร้อนแรงพลัน คำหลังนั้นสูงกว้างไกล

๔. คำหน้าเรียกคนตาย คำหลังใช้สวมใส่กัน
รวมแล้วคำพลิกผัน ปีกงามพลันชมมาลี

๕. คำหน้าว่าไม่หุบ คำหลังสรุปว่าก่อนค่ำ
รวมแล้วช่างน่าขำ ใช้เป็นคำเรียกดอกไม้

เฉลย ๑. แม่น้ำ ๒. พัดลม ๓. ไฟฟ้า ๔. ผีเสื้อ ๕. บานเย็น

กิจกรรมที่ ๓ เลือกคำที่กำหนดให้ไปประสมกับคำในแต่ละข้อ แล้วเขียนให้เป็นคำใหม่ที่มีความหมาย

น้ำ	เย็น	ตา	เรียน	อัดลม	
ไฟ	ลม	เสือ	รวม	ฟ้า	หม้อ

๑. ลูก + _____ = _____

๒. ไฟ + _____ = _____

๓. รถ + _____ = _____

๔. พ่อ + _____ = _____

๕. ช่าง + _____ = _____

๖. น้ำ + _____ = _____

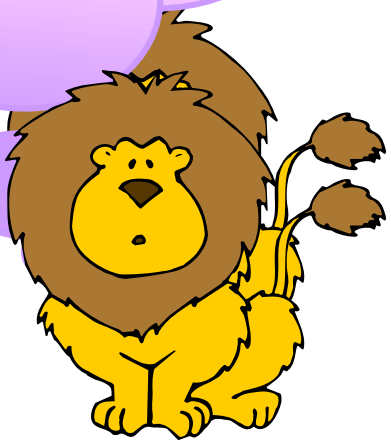
๗. นัก + _____ = _____

๘. แม่ + _____ = _____

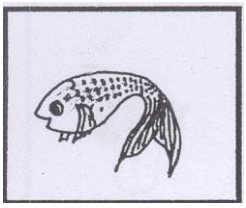
๙. ตู้ + _____ = _____

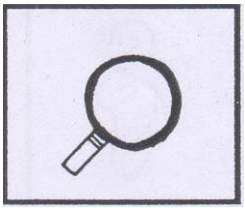
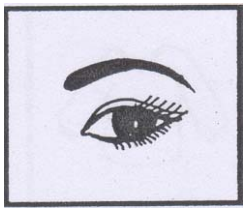
๑๐. พัด + _____ = _____

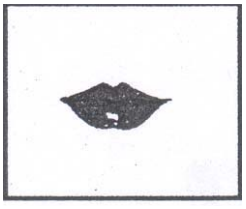
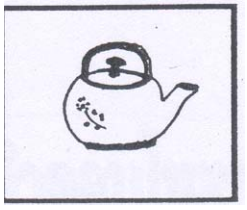
กิจกรรมที่ ๔. พี่สิงโต ก็มีกิจกรรมมาให้
เพื่อน ๆ ได้ทดลองความสามารถกัน
ชื่อกิจกรรม “ประสมภาพเป็นคำ”
โดยพิจารณาภาพที่ปรากฏแล้วนำภาพนั้น
มาสร้าง เป็นคำประสมเติมลงทาง
ด้านขวามือนะครับ

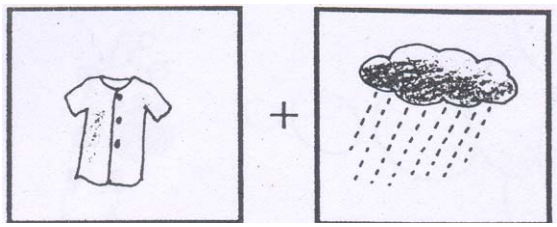

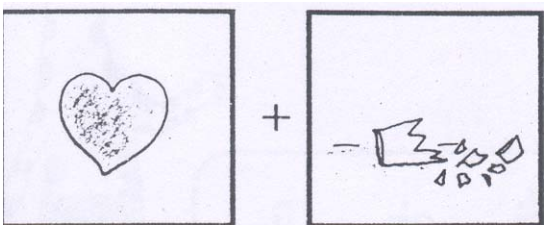
กิจกรรม “ประสมภาพเป็นคำ”

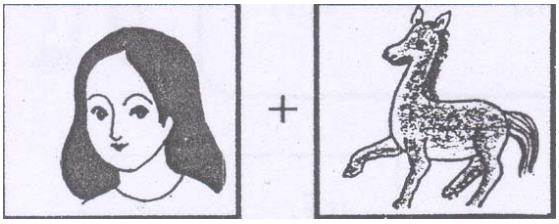
๑. + = ...

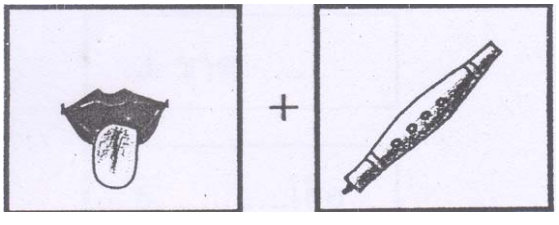
๒. + = ...

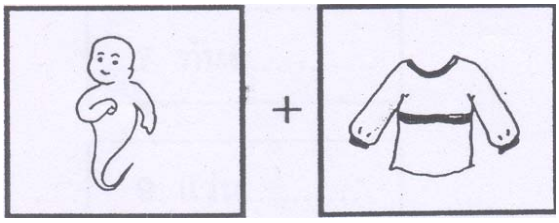
๓. + = ...

๔. = ...

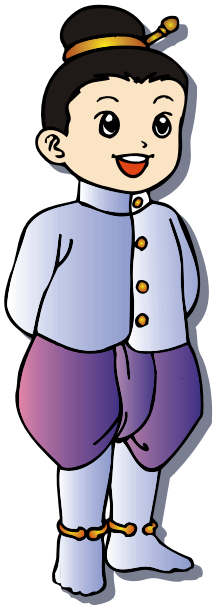
๕. = ...

๖. = ...

๗. = ...

๘. = ...

กิจกรรมที่ ๕

ให้เพื่อนๆ เลือกคำที่กำหนดให้ ไปสร้างคำใหม่ให้สมบูรณ์และมีความหมายนะครับ

ผี ต่อ ซื่อ พัด ตา
เย็น ตู้ แคลน กรรม ปาก

๑. .....เติม	๒. ..... ๆ
๓. ขาด.....	๔. .....ตรง
๕. .....เสื้อ	๖. .....ลม
๗. ทันต.....	๘. .....เย็น
๙. แว่น.....	๑๐. .....กา

กิจกรรมที่ ๖ นำคำมาประสม ให้เกิดเป็นคำใหม่แล้วฝึกอ่าน

รถ.....	แว่น.....	.....ฟ้า
โรง.....	.....เย็น	ถุง.....
.....กา	เครื่อง.....	หัว.....

กิจกรรมที่ ๗ เลือกคำประสมที่ชอบ ๕ คำ จากกิจกรรมที่ ๖ มาแต่งประโยค

๑. .....

๒. .....

๓. .....

๔. .....

๕. .....

กิจกรรมที่ ๘ ยีราฟน้อยนำสนุก

กับ

ร้อยกรอง “คำประสม”

สวัสดีครับเพื่อน ๆ ผู้รักภาษาไทย
ทุกท่านวันนี้ยีราฟคอยาวจะฝาก
ให้เพื่อน ๆ ช่วยศึกษา
บทร้อยกรองกลอนสุภาพ เรื่อง
“คำประสม”อ่านแล้วทำความ
เข้าใจไปด้วย

ร้อยกรอง “คำประสม”

โดย สุนันทา สุนทรประเสริฐ

คำประสมนี่หนาจะบอกให้ เป็นคำใหม่จากคำที่มีความหมาย
อย่างน้อยสองคำได้ไม่มากมาย รวมกันกลายเป็นคำใหม่ได้เพิ่มมา
เช่นเคี่ยวรวมกับเข็ญเป็นเคี่ยวเข็ญ ยากกับเย็นเป็นยากเย็นเห็นไหมหนา
ตำกับรากลายมาเป็นตำรา หัวกับหน้าได้หัวหน้าอย่ากังวล
คำประสมมีได้หลายแบบอย่าง ไม่อ้างว้างรวมกันไว้ล้วนได้ผล
ขอบอกกล่าวได้เห็นเป็นแยบยล ห้าแบบปนเคล้าคละจะชี้นำ

หนึ่งคำประสมจากคำที่มีความหมาย เหมือนหรือคลายกันอยู่ดูคมขำ
เช่นค้าขาย ชี้แนะ และ เต้นรำ อีก แนะนำ รูปภาพ และ หยาบคาย

สองเกิดจากคำต่างความนั้น มารวมกันเป็นคำใหม่ได้ความหมาย
เปลี่ยนแปรไปไร้ความเดิมเริ่มกลับกลาย เช่นว่าชายรวมกับคาเป็นชายคา
หรือ ลูกน้อง ลิ้นปี่ ผีเสื้อ อ้าง ทั้ง หน้าต่าง ไฟฟ้า อย่ากังขา
ปิ่นโต แม่น้ำ และปากกา อีก หน้าม้า ชิงช้า อย่าลืมเลือน

สามเป็นคำที่มีรูปเสียง ทั้งความหมายเรียบเรียงเที่ยงแท้เหมือน
ย้ำคำเดิมชัดเจนด้วยช่วยย้ำเตือน ได้เอ่ยเอื้อนประสมร่วมรวมเป็นคำ
เช่น ช้าช้า เร็วเร็ว และ เล็กเล็ก อีก เด็กเด็ก เย็นเย็น เรื่อง ขำขำ
แรงแรง ค่อยค่อย น้อยน้อย ดำดำ ทั้ง ค่ำค่ำ เหมือนเหมือน เลือนลางลาง

สี่คำประสมที่กร่อนคำนำมาใช้ สั้นลงไปย่อให้เห็นเป็นตัวอย่าง
ความคงเดิมเริ่มด้วย ของ ที่ เครื่อง วาง ความ ชาว ช่าง หมอ นัก ผู้ การ
เช่น นักเรียน ชาวไทย ช่างตัดเสื้อ อีก ความเชื่อ หมอดู ผู้ใหญ่บ้าน
เครื่องครัว ของขวัญ ความเบิกบาน ที่ทำงาน การเรียน เครื่องเขียนใคร

ห้าคำประสมแบบสมาส
อาจออกเสียงกลางคำจำใส่ใจ
เช่น ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์
ทันตแพทย์ อีกทั้ง พันธุกรรม

หรือสนธิสามารถรวมกันได้
พบเมื่อใดรู้แจงแถลงคำ
พุทโธวาท และราชูปถัมภ์
ศีลธรรม ธนาคาร ขานบอกคุณ

คำประสมที่บอกมาจะขอฝาก
สร้างคำใหม่คิดค้นคำไม่ค้ำจุน
หมั่นสร้างสรรค์ศึกษาอย่าเลยละ
ภาษาไทยจะควรคู่อยู่ดำรง

มีมากหากสนใจไม่หัวหมุน
ช่วยเกื้อหนุนภาษาไทยให้ยืนยง
แล้วคุณจะแหลมคมสมประสงค์
ถ้าเราคงเห็นคุณค่าภาษาไทย

กิจกรรมที่ ๙ ฝึกร้องเพลงคำประสม

เพลง “คำประสม”

คำร้อง สุนันทา สุนทรประเสริฐ
ทำนอง เพลงเด็กปั๊ม

เรียนคำประสมทั้งที่
ต้องให้รู้เรื่องดีซิจ๊ะเพื่อนจ๋า
นำคำมีความหมาย
รวมกันเข้าเกิดความหมายใหม่
ต้องศึกษาดูให้เข้าใจ
เลือกคำแล้วประสมกันไป
จะได้คิดใหม่ถูกใจจริงเออ
ปากกับกามาเป็นปากกา
อีก ไฟฟ้า แม่น้ำ เคยเจอ
พัดลม อีก ตู้เย็น นะเธอ
โอ้ละเหนอเป็นคำประสม

กิจกรรมที่ ๑๐ นำคำประสมจากบทเพลงมาเขียนเรื่องตามจินตนาการ
และหาคำประสมมาเพิ่มเติมอีกได้ พร้อมทั้งวาดภาพประกอบ

เรื่อง.....